

IX.1 - דניאל חשב וטעה...

1. סדר עולם רבה פרק כח

נבוכדנצר מלך מ"ה שנה, אויל מרדך בנו כ"ג, ובלשאצר בנו שלש

<p>ירמיהו כה א: הדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה עַל יְרֵמְיָהוּ עַל כָּל עַם יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לַיהוֹיָקִים בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַשָּׁנָה הָרִאשֹׁנִית לְנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל: The word which came to Jeremiah concerning all the people of Judah, in the fourth year of King Jehoiakim son of Josiah of Judah, which was the first year of King Nebuchadrezzar of Babylon.</p>	<p>2. 45 שנות נ"ו 4 יהויקים = 1 לנ"ו (יהויקים – 11 שנים)</p>
<p>מלכים ב כד (ח) בֶּן שְׁמֹנֶה עָשָׂרָה שָׁנָה יְהוֹיָכִין בְּמִלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם... (יא) וַיָּבֵא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַל הָעִיר וַעֲבָדוּ צָרִים עָלֶיהָ: (יב) וַיֵּצֵא יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ יְהוּדָה עַל מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְאִמּוֹ וַעֲבָדוּ וְשָׂרָיו וְסָרִיסָיו וַיִּקַּח אֹתוֹ מֶלֶךְ בָּבֶל בַּשָּׁנָה שְׁמֹנֶה לְמַלְכוֹ: Jehoiachin was eighteen years old when he became king, and he reigned three months in Jerusalem; ... King Nebuchadrezzar of Babylon advanced against the city while his troops were besieging it. Thereupon King Jehoiachin of Judah, along with his mother, and his courtiers, commanders, and officers, surrendered to the king of Babylon. The king of Babylon took him captive in the eightth year of his reign.</p>	<p>גלות יהויכין = 8 לנ"ו</p>
<p>מלכים ב כה (כז) וַיְהִי בַשְּׁלֹשִׁים וּשְׁבַע שָׁנָה לְגִלוֹת יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ יְהוּדָה בַּשָּׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּעָשָׂרִים וּשְׁבַע לַחֹדֶשׁ נָשָׂא אוֹיִל מֶרְדַּךְ מֶלֶךְ בָּבֶל בַּשָּׁנָה מַלְכוֹ אֶת רֹאשׁ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ יְהוּדָה מִבֵּית כְּלָא: In the thirty-seventh year of the exile of King Jehoiachin of Judah, on the twenty-seventh day of the twelfth month, King Evil-merodach of Babylon, in the year he became king, took note of King Jehoiachin of Judah and released him from prison.</p>	<p>37 גלות יהויכין = 1 אויל מרודך</p>

Yirmivahu 25

(1) The word that came to Jeremiah concerning all the people of Judah, in the fourth year of Jehoiakim the son of Josiah, king of Judah, that was the first year of Nebuchadnezzar king of Babylon, (2) which Jeremiah the prophet spoke to all the people of Judah, and to all the inhabitants of Jerusalem, saying... (8) Therefore thus says Hashem of Hosts, 'Because you have not heard My words, (9) behold, I will send and take all the families of the north,' says Hashem, 'and I will send to Nebuchadnezzar the king of Babylon, My servant, and will bring them against this land, and against the inhabitants of it, and against all these nations round about; and I will utterly destroy them, and make them an astonishment, and a hissing, and perpetual desolations. (10) Moreover I will take from them the voice of mirth and the voice of gladness, the voice of the bridegroom and the voice of the bride, the sound of the millstones, and the light of the lamp. (11) This whole land shall be a desolation, and an astonishment; and these nations shall serve the king of Babylon seventy years. (12) It shall happen, when seventy years are accomplished, that I will punish the king of Babylon, and that nation,' says Hashem, 'for their iniquity, and the land of the Chaldeans; and I will make it desolate forever.

Yirmivahu 29

(10) For thus says Hashem, 'After seventy years are accomplished for Babylon, I will visit you, and perform My good word toward you, in causing you to return to this place. (11) For I know the thoughts that I think toward you,' says Hashem, 'thoughts of peace,

3. ירמיהו כה – נבואת פורענות

(א) הדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה עַל יְרֵמְיָהוּ עַל כָּל עַם יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לַיהוֹיָקִים בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַשָּׁנָה הָרִאשֹׁנִית לְנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל: (ב) אֲשֶׁר דָּבָר יְרֵמְיָהוּ הִנְבִּיא עַל כָּל עַם יְהוּדָה וְאֵל כָּל יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר... (ח) לָכֵן כֹּה אָמַר יְקֹוֹק צְבָאוֹת יְעֹן אֲשֶׁר לֹא שָׁמַעְתֶּם אֶת דְּבָרַי: (ט) הִנְנִי שֹׁלֵחַ וְלִקְחֹתִי אֶת כָּל מִשְׁפְּחוֹת צְפוֹן נְאֻם יְקֹוֹק וְאֵל נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עֲבָדֵי וְהִבְאִיתִים עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת וְעַל יִשְׂרָאֵל וְעַל כָּל הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה סָבִיב וְהַחֲרַמְתִּים וְשָׁמַתִּים לְשִׁמָּה וְלִשְׂרָקָה וְלַחֲרָבוֹת עוֹלָם: (י) וְהִאֲבִדְתִּי מֵהֶם קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה קוֹל חֲתוּן וְקוֹל כְּלָה קוֹל רַחֲמִים וְאוֹר נֵר: (יא) וְהִיִּתָּה כָּל הָאָרֶץ הַזֹּאת לְחָרְבָה לְשִׁמָּה וְעֲבָדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל שְׁבַעִים שָׁנָה: (יב) וְהָיָה כַּמְלֹאוֹת שְׁבַעִים שָׁנָה אֶפְקֹד עַל מֶלֶךְ בָּבֶל וְעַל הַגּוֹי הַהוּא נְאֻם יְקֹוֹק אֶת עֲוֹנָם וְעַל אֶרֶץ כַּשְׂדִּים וְשָׁמַתִּי אֹתוֹ לְשִׁמְמוֹת עוֹלָם:

4. ירמיהו כט – נבואת הגאולה

(י) כִּי כֹה אָמַר ה' כִּי לִפִּי מְלֹאֵת לְכַבֵּל שְׁבַעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם וְהִקְמַתִי עֲלֵיכֶם אֶת דְּבָרֵי הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה: (יא) כִּי אֲנִכִּי יַדְעֹתִי אֶת הַמַּחְשְׁבֹת אֲשֶׁר אֲנִכִּי חָשַׁב עֲלֵיכֶם נְאֻם יְקֹוֹק מַחְשְׁבוֹת שְׁלוֹם וְלֹא לְרָעָה לְתֵת לָכֶם

and not of evil, to give you hope in your latter end. (12) You shall call on Me, and you shall go and pray to Me, and I will listen to you. (13) You shall seek Me, and find Me, when you shall search for Me with all your heart. (14) I will be found by you,' says Hashem, 'and I will turn again your captivity, and I will gather you from all the nations, and from all the places where I have driven you,' says Hashem; 'and I will bring you again to the place from where I caused you to be carried away captive.'"

Megillah 12a

Rava said: Daniel also erred in this calculation, as it is written: "In the first year of his reign, I, Daniel, meditated in the books ... (Daniel 9:2). From the fact that he said "I meditated," it can be inferred that he erred.

Ibn Ezra Daniel 9:23

- a. "In the first year." All the leading rabbis agreed unanimously with the view of the early sages, who said that Daniel was mistaken in his calculations. For Jerusalem was destroyed only when Zedekiah was conquered, which was in the 19th year of King Nebuchadnezzar. Jeremiah said: "*When the seventy years are over, I will take note of you*" (Jeremiah 29:10). Thus, when Belshazzar was killed and Cyrus became king, God ordered Israel to go up from Babylon to Jerusalem--this was the remembrance. But there still remained 19 more years that Jerusalem was to remain desolate. If we count the reign of Cyrus the Persian, to which we add the reign of Darius I, the Mede, and the reign of Ahasuerus, and two years in the reign of Darius the Persian son of Esther, then seventy years will have passed since the destruction of Jerusalem.
- b. It has been said that Daniel began to count (the years of the desolation of Jerusalem) from the time that Nebuchadnezzar brought Jehoiakim to Babylon. But he (Jehoiakim) continued to reign for eight more years, followed by Zedekiah's eleven years, and only then came the 70 years of the desolation of Jerusalem.
- c. Yehuda ha-Levi said: One must question how Daniel, who was a prophet and a sage, could have miscalculated 19 years out of 70 years. He proposed that the seventy year total was for the kingdom of Babylon, representing the period that Jerusalem lay in ruins, and then came God's remembrance – and not as calculated by the Geonim. As evidence, he cites Divrei ha-Yamim: "*And they shall be servants to him and to his descendants until the reign of the kingdom of Persia*" – and Cyrus the Persian was the first of their kings. And it is written there further, "*To fulfill the word of God as spoken by Yirmiyahu, until the land had made good its Shabbatot, for so long as it lay desolate it rested, to fulfill seventy years.*"

II Chronicles 36

(18) And all the vessels of the house of God, great and small, and the treasures of the house of Hashem, and the treasures of the king, and of his princes; all these he brought to Babylon. (19) And they burnt the house of God, and broke down the wall of Jerusalem, and burnt all its palaces with fire, and destroyed all its goodly vessels. (20) And those that had escaped from the sword he carried away to Babylon; and they were servants to him and his sons until the reign

אחרית ותקנה: (יב) וקראתם אתי והתפללתם אלי ושמעתי אליכם: (יג) ובקשתם אתי ומצאתם כי תדרשני בכל לבבכם: (יד) ונמצאתי לכם נאם יקוק ושבתתי את שבותכם וקבצתי אתכם מכל הגוים ומכל המקומות אשר הדחתם אתכם שם נאם יקוק והשבתי אתכם אל המקום אשר הגלית אתכם משם:

5. מגילה יב ע"א

אמר רבא: אף דניאל טעה בהאי חושבנא, דכתיב: "בשנת אחת למלכו אני דניאל בינותי בספרים". מדקאמר "בינותי" — מפלל דטעה.

6. ר' אבן עזרא דניאל פרק ט פסוק ב

- a. בשנת אחת - כל הגאונים פה אחת הסכימה דעתם עם דעת הקדמונים שאמרו שטעה דניאל בחשבנונו כי לא חרבה ירושלים רק כאשר נתפש צדקיהו והיא היתה שנת תשע עשרה שנה למלך נבוכדנצר כי ירמיה הנביא אמר לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד אתכם וככה היה כאשר נהרג בלשצר ומלך כורש אז צוה ועלו ישראל מבבל אל ירושלים וזאת היא הפקידה! והנה נשארו לחרבות ירושלים תשע עשרה והם מלכות כורש הפרסי (3). וכשתחשוב מלכות דריוש המדי הזקן גם מלכות אחשוורוש (14) ושנים שתיים למלכות דריוש הפרסי (2) הוא בן אסתר אז מלאו לחרבות ירושלים שבעים שנה
- b. ואמרו כי דניאל החל לחשוב החרבן מעת שהוליד נבוכדנצר יהויקים אל בבל והנה מלך אחרי כן שמונה שנים גם י"א שנה לצדקיהו והנה שלמו לחרבן ירושלים שבעים שנה.
- c. והיה יהודה הלוי אומר יש לתמוה איך טעה דניאל שהיה נביא וחכם בשבעים שנה י"ט שנה? ואמר כי חשבון שבעים שנה למלכות בבל, כאשר חרבה ירושלים, ואז היתה הפקידה - לא כאשר אמרו הגאונים. והעד שאומר בדברי הימים ויהיו לו ולבניו לעבדים עד מלך מלכות פרס (דהיי"ב לו) וכורש הפרסי תחלת המלכים ושם כתוב למלאות דבר יקוק בפי ירמיהו עד רצתה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה שבתה למלאות שבעים שנה (שם).

7. דברי הימים ב פרק לו

(יח) וכל כלי בית האלהים הגדלים והקטנים ואצרות בית יקוק ואצרות המלך ושריו הכל הביא בבל: (יט) וישרפו את בית האלהים ונתצו את חומת ירושלים וכל ארמנותיה שרפו באש וכל כלי מחמדיה להשחית: ס
(כ) ונגל השארית מן החרב אל בבל ויהיו לו ולבניו לעבדים עד מלך מלכות פרס: (כא) למלאות דבר יקוק בפי ירמיהו

of the kingdom of Persia; (21) to fulfill the word of Hashem by the mouth of Jeremiah, until the land had been paid for her Sabbaths; for all the days she lay desolate she kept Sabbath, until seventy years were complete.

(22) Now in the first year of Cyrus king of Persia, that the word of Hashem by the mouth of Jeremiah might be accomplished, Hashem stirred up the spirit of Cyrus king of Persia, that he made a proclamation throughout his entire kingdom, and put it also in writing, saying,

(23) "Thus says Cyrus king of Persia, 'All the kingdoms of the earth has Hashem, the God of heaven, given me; and He has charged me to build Him a house in Jerusalem, which is in Judah. Whosoever there is among you of all His people — Hashem his God be with him — let him go up.'"

Zacharya 1

(7) On the twenty-fourth day of the eleventh month, which is the month Shebat, in the second year of Darius, the word of Hashem came to Zekharyah the son of Berechiah, the son of Iddo, the prophet, saying,

(12) Then the angel of Hashem replied, "O Hashem of Hosts, how long will You not have mercy on Jerusalem and on the cities of Judah, against which You have had indignation these seventy years?" (13) Hashem answered the angel who talked with me with kind and comforting words. (14) So the angel who talked with me said to me, "Proclaim, saying, 'Thus says Hashem of Hosts: "I am jealous for Jerusalem and for Zion with a great jealousy. (15) I am very angry with the nations that are at ease; for I was but a little displeased, but they added to the calamity." (16) Therefore thus says Hashem, "I have returned to Jerusalem with mercy. My house shall be built in it," says Hashem of Hosts, "and a line shall be stretched forth over Jerusalem.'" (17) "Proclaim further, saying, 'Thus says Hashem of Hosts, 'My cities will again overflow with prosperity, and Hashem will again comfort Zion, and will again choose Jerusalem.'"

עַד רָצְתָהּ הָאָרֶץ אֶת שַׁבְּתוֹתֶיהָ כָּל יְמֵי הַשָּׁמָה שַׁבְּתָהּ

לְמַלְאוֹת שִׁבְעִים שָׁנָה : פ

(כב) וּבְשָׁנֹת אַחַת לְכוּרֵשׁ מְלֹךְ פָּרַס לְכָלוֹת דָּבַר יְקֹזֵק בְּפִי יְרֵמְיָהוּ הַעֵיר יְקֹזֵק אֶת רוּחַ כּוֹרֵשׁ מְלֹךְ פָּרַס וַיַּעֲבֹר קוֹל בְּכָל מְלָכוֹתָיו וְגַם בְּמִכְתָּב לְאָמֵר : ס

(כג) כֹּה אָמַר כּוֹרֵשׁ מְלֹךְ פָּרַס כָּל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי יְקֹזֵק אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא פָקַד עָלַי לְבָנוֹת לוֹ בַּיַּת בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה מִי בָכֶם מִכָּל עַמּוֹ יְקֹזֵק אֱלֹהֵיו עִמּוֹ וַיַּעַל :

8. זכריה פרק א

(ז) בַּיּוֹם עֶשְׂרִים וָאַרְבָּעָה לַעֲשֻׁתֵי עֶשֶׂר חֹדֶשׁ הוּא חֹדֶשׁ שֶׁבֶט **בְּשָׁנַת שְׁתַּיִם לְדַרְיָוֶשׁ** הָיָה דָבַר יְקֹזֵק אֶל זְכַרְיָה בֶן בְּרַכְיָהוּ בֶן עֲדוּיָה הַנְּבִיא לְאָמֵר : ... (יב) וַיַּעַן מְלֹאֲךְ יְקֹזֵק וַיֹּאמֶר יְקֹזֵק צְבָאוֹת עַד מָתִי אַתָּה לֹא תִרְחַם אֶת יְרוּשָׁלַם וְאֵת עָרֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר זָעַמְתָּה **זֶה שִׁבְעִים שָׁנָה** : (יג) וַיַּעַן יְקֹזֵק אֶת הַמְּלֹאֲךְ הַדֹּבֵר בֵּי דְבָרִים טוֹבִים דְּבָרִים נְחֻמִּים : (יד) וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמְּלֹאֲךְ הַדֹּבֵר בֵּי קֶרָא לְאָמֵר כֹּה אָמַר יְקֹזֵק צְבָאוֹת קִנְאַתִּי לִירוּשָׁלַם וּלְצִיּוֹן קִנְאַה גְדוֹלָה : (טו) וְקִצְף גְּדוֹל אָנִי קִצְף עַל הַגּוֹיִם הַשְּׂאֲנָנִים אֲשֶׁר אָנִי קֹצֵפְתִי מֵעַט וְהִמָּה עֲזָרוּ לְרָעָה : (טז) לָכֵן כֹּה אָמַר יְקֹזֵק שַׁבְּתִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בָּהּ נְאֻם יְקֹזֵק צְבָאוֹת וְקוֹ וַיִּטָּה עַל יְרוּשָׁלַם : (יז) עוֹד קֶרָא לְאָמֵר כֹּה אָמַר יְקֹזֵק צְבָאוֹת עוֹד תִּפּוּצְיָנָה עָרֵי מְטוֹב וְנַחֵם יְקֹזֵק עוֹד אֶת צִיּוֹן וּבַחֵר עוֹד בִּירוּשָׁלַם : ס